

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогічної та вікової психології

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Івритюк С. В. *С.В.Івритюк*
Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№15416102019

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

Психологія
(Основи психології)

підготовки бакалавра

спеціальностей

014 Середня освіта (Історія)

014 Середня освіта (Українська мова та література)

014 Середня освіта (Мова і література (польська))

014 Середня освіта (Мова і література (німецька))

014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійних програм (спеціалізацій)

Середня освіта. Історія, правознавство

Середня освіта. Українська мова та література. Світова література

Середня освіта. Польська мова

Середня освіта. Німецька мова

Англійська мова

Корекційна психопедагогіка та логопедія

Програма нормативної навчальної дисципліни Психологія (Основи психології) підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальностей 014 Середня освіта (Історія), 014 Середня освіта (Українська мова та література), 014 Середня освіта (Мова і література (польська)), 014 Середня освіта (Мова і література (німецька)), 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)). 016 Спеціальна освіта, за освітньо-професійними програмами Середня освіта. Історія. правознавство, Середня освіта. Українська мова та література. Світова література. Середня освіта. Польська мова, Середня освіта. Німецька мова, Англійська мова. Корекційна психопедагогіка та логопедія.

Розробник: Мудрак Ігор Аркадійович, доцент кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук

Рецензент: Мельник А.П., доцент кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності, кандидат психологічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології
протокол № 1 від 30 вересня 2019 р.

Завідувач кафедри (Гошовський Я.О.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології
протокол № 1 від 04.09. 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Іванашко О.Є)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Освіта/Педагогіка; Середня освіта (Історія), Середня освіта (Українська мова та література), Середня освіта (Мова і література (польська)), Середня освіта (Мова і література (німецька)), Середня освіта (Мова і література (англійська)), Спеціальна освіта; Середня освіта. Історія, правознавство, Середня освіта. Українська мова та література. Світова література, Середня освіта. Польська мова, Середня освіта. Німецька мова, Англійська мова, Корекційна психопедагогіка та логопедія; бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські) 16 год.
		Лабораторні - год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Індивідуальні ___-___ год.	
	Самостійна робота 48 год.	
	Консультації 6 год.	
	Форма контролю: екзамен	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Навчальна дисципліна «Основи психології» є теоретичним фундаментом циклу психологічних дисциплін та надає можливість студентам не тільки оволодіти системою психологічних знань: уявленням про предмет, структуру, методологію психологічної науки, основні тенденції розвитку психології, її історичного становлення, основні сучасні напрямки і концепції, а й забезпечує формування на цій основі психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та професійній діяльності фахівця; сприяє вирішенню питань побудови та організації міжособистісної взаємодії в колективі, в осмисленні найбільш ефективних методів впливу на особистість.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

При оволодінні змістом програми навчальної дисципліни студенти повинні набути вмінь вирішувати психологічні проблеми й завдання та оволодіти головними компетенціями для забезпечення ефективної професійної діяльності.

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

1. основні параметри прояву психіки в різних аспектах людського буття;
2. особливості протікання пізнавальних процесів;
3. прояв особистісної сфери та механізми, що на неї впливають;
4. прояв людської психіки в різних видах діяльності;
5. побудові оптимальних відносин та виконанні власних та виробничих справ;

6. застосовування на практиці методів емпіричних досліджень;
7. визначення етапів психологічного дослідження.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Психологія як наука						
Тема 1. Предмет, мета та завдання психології. Методи та галузі психологічної науки.	6	2			4	
Тема 2. Основні напрямки розвитку психології.	8	2	2		4	
Тема 3. Виникнення та розвиток психіки.	8	2	2		4	
Разом за модулем 1	22	6	4		12	
Змістовий модуль 2. Поняття особистості в психологічній науці						
Тема 4. Психологія особистості.	12	2	2		8	
Тема 5. Психічні форми освоєння дійсності.	14	2	2		8	2
Тема 6. Індивідуально-психологічні особливості особистості.	14	4	2		8	2
Разом за модулем 2	42	8	6		24	4
Змістовий модуль 3. Соціальний статус особистості						
Тема 7. Психологічна характеристика діяльності.	10	2	2		4	2
Тема 8. Психологія спілкування.	8	2	2		4	
Тема 9. Людина і колектив.	8	2	2		4	
Разом за модулем 3	26	6	6		12	2
Всього годин:	90	20	16		48	6

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Основні поняття з допомогою яких описуються психічні явища, їх класифікація.
2. Стадії та рівні розвитку психічного відображення у тварин за О.М.Леонтьєвим та К.Е.Фабрі.
3. Підходи до розв'язання проблеми розвитку особистості в руслі різних теорій.
4. Проблема вікової стійкості і мінливості особистості.
5. Темперамент і основні властивості нервової системи людини.
6. Задатки як природні передумови до розвитку здібностей
7. Увага як сторона орієнтувально-дослідницької діяльності (П.Я.Гальперін).
8. Кількісні індивідуальні особливості пам'яті
9. Емоційно-моторна теорія уваги Т.Рібо

10. Визначення творчого мислення. Умови продуктивності творчого мислення
11. Роль уваги в житті людини
12. Зв'язок вольової регуляції поведінки з боротьбою мотивів і потребами людини.
13. Значення волі в організації діяльності і спілкування людини
14. Шляхи удосконалення спілкування людей в міру їх інтелектуального та особистісного розвитку.
15. Необхідність спілкування для психічного розвитку людини.
16. Поняття конфлікту. Конфліктна ситуація та її форми. Інцидент.
17. Негативні психічні стани людини. Їх види і попередження.

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 3

Поточний контроль (макс = 40 балів)									Модульний контроль (макс = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1									Модуль 2			
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			МКР 1	МКР 2	МКР 3	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	20	20	20	100
4	4	4	4	6	6	4	4	4				

Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка до заліку
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев В.И. Конфликтология / Андреев В.И. – М.: Прсвещение, 1995. – С. 78-145.
2. Битянова М.Р. Социальная психология: наука, практика и образ мысли : учебное пособие / Битянова М.Р. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. – С. 511 – 548, 227 – 376.
3. Бойко В. В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и на других / В.В. Бойко. – М.: Информационно-издательский дом "Филинь", 1996. – 472 с. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.kodges.ru/8463-jenergija-jemocijj-v-obshhenii-vzgljad-na-sebja-i.html>
4. Бондарчук Е.И. Основы психологии и педагогики : курс лекцій / Бондарчук Е.И., Бондарчук Л.И. – К.: Вища школа, 1999.
5. Варій М. Й. Основы психології і педагогії [Текст]: навч. посіб. / Мирон Йосипович Варій, В. Л. Ортинський. – Рек. МОН. – К. : ЦУЛ, 2007. – 376 с.
6. Вітенко І. С. Основы психології. Основы педагогики [Текст] : навч.- метод. посіб. для студ. вищих медичних навч. закл. IV рівня акредитації / Іван Семенович Вітенко, А. С. Борисюк, Т. І. Вітенко. – Чернівці : Книга - XXI, 2006. – 200 с.

7. Вітенко І. С. Основи психології. Основи педагогіки [Текст] : навч.- метод. посібник / І. С. Вітенко, А. С. Борисюк, Т. І. Вітенко. – 2-ге вид. – Чернівці : Книги-XXI, 2009. – 200 с.
8. Гришина Н.В. Психология конфликта / Гришина Н.В. – СПб.: Питер, 2001. – 464 с.
9. Джелалі В. О. Психологія вирішення конфліктів : навч. посібник / В. О. Джелалі. – Харків-Київ : Р.И.Ф., 2006. – 320 с.
10. Діагностика соціально-психологічних характеристик малих груп с зовнішнім статусом / [Багрецов С.А., Львов В.М., Наумов В.В., Оганян К.М.]. – СПб.: Лань Изд-во Санкт-Петербурзького ун-та МВД Росії, 1999. – С. 144-148, 176-179.
11. Дружинин В.Н. Психология общих способностей / Дружинин В.Н. – СПб.: Питер, 2002. – С. 183-199, 281 – 322.
12. Дубравська Д. М. Основи психології : навч. посібник / Д. М. Дубравська. – Львів: Світ, 2001. – 296 с.
13. Елисеєв О.П. Практикум по психології особистості / О.П.Елисеєв. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с.
14. Зимбардо Ф. Соціальне впливання / Зимбардо Ф., Ляйппе М. – СПб.: Питер, 2000. – С. 71 – 80.
15. Іванников В. Психологія - наука о законах психики / Іванников В. //Популярна психологія. - М., 1990.- С. 6-10.
16. Ільїн Е.П. Дифференціальна психофізіологія чоловіка і жінки / Ільїн Е.П. – СПб.: Питер, 2002. – 544 с. (Серія "Мастера психології").
17. Ільїн Е.П. Мотивація і мотиви / Ільїн Е.П. – СПб.: Питер, 2000. – С. 205 – 215.
18. Капрара Дж. Психологія особистості / Дж.Капрара, Д.Сервон. – СПб.: Питер, 2003. – 640с. (Серія Мастера психології).
19. Квінн В. Прикладна психологія / Квінн В. – СПб.: Питер, 2001. – С. 369 – 404, 510-549.
20. Киричук О. В. Основи психології : підручник / О. В. Киричук, В. А. Роменець. – К. : Либідь, 2002. – 632 с.
21. Клименко В.В. Механізми психомоторики людини / Клименко В.В. – К.: Вища школа, 1997. - 326 с.
22. Клименко В.В. Психологія наукової творчості / Клименко В.В. – К.: Аверс, 1998. – 287 с.
23. Крайг Г. Комплексне вивчення життєвого шляху людини / Крайг Г. // Психологія розвитку. – СПб.: Питер, 2002. – С. 13-56.
24. Куницяна В.Н. Межличностное общение : учебн. [для вузів] / Куницяна В.Н., Казаринова Н.В., Погольша В.М. – СПб.: Питер, 2002. – 544 с.
25. Леонтьєв А.Н. Поняття відображення і його значення для психології : хрестоматія по психології / Леонтьєв А.Н. - М., 1987.- С. 18-25.
26. Либін А.В. Дифференціальна психологія / Либін А.В. – М.: Смысл, 2000. – С. 424-428.
27. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навч. посіб. / М'ясоїд П.А. – К.: Вища школа, 2001. 487 с.
28. Майерс Д. Соціальна психологія / Майерс Д. – СПб.: Питер, 2002. – С. 619-640.
29. Максименко С.Д. Загальна психологія / Максименко С.Д., Солов'єнко В.О. – К.: МАУП, 2000. - 256 с.
30. Максименко С.Д. Загальна психологія / С.Д.Максименко, В.О.Солов'єнко–К., 2000. – 460 с.
31. Максименко С.Д. Общая психология / Максименко С.Д. – К.: Ваклер, 1999. – 528 с.
32. Морозов А.В. Деловая психология / Морозов А.В. – СПб.: Изд-во Союз, 2000. – 579с.
33. Немов Р.С. Психология / Немов Р.С. – М.: Просвещение, 1995. - 547 с.
34. Основи психології / [за ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця]. - К.: Либідь, 2002.- 632 с.
35. Папуш М. Психотехніка екзистенціального вибору / Папуш М. – М.: Ин-т Общегуманитарных Исследований, 2001. – 544 с.

36. Петухов В.В. Общая психология. Полный курс лекций. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://video.yandex.ua/users/bodya-2/view/24/#>
37. Психология личности: тесты, опросники, методики / [сост. Н.В.Киршева, Н.В.Рябчикова-Геликон]. - М., 1995.- С. 112-119.
38. Психология самосознания : [хрестоматія]. – Самара.: БАХРАХ – М, 2003. – 672 с.
39. Рогов Ч.И. Настольная книга практического психолога в образовании / Рогов Ч.И. - М., 1996.- С. 104-126, 237-245.
40. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2000. – 712 с.
41. Сапогова В.В. Задачи по общей психологии : учеб. пос. [для вузов] / Сапогова В.В. – М.: Аспект Пресс, 2001. – С.301-327.
42. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки [Текст] : навч. посібник / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – 2-ге вид., випр., доп. Рек.МОН. – К. : Академвидав, 2006. – 520 с.
43. Степанов О.М. Основи психології і педагогіки / Степанов О.М., Фібула М.М. – К.: Вища школа, 2003. - 384 с.
44. Столяренко Л.Д. Основы психологии / Столяренко Л.Д. – Ростов на Дону: Феникс, 1997. – 724 с.
45. Стюарт-Гамильтон Я. Что такое психология / Стюарт-Гамильтон Я. – СПб.: Питер, 2002. – С. 47-70.
46. Халперн Д. Психология критического мышления / Халперн Д. – СПб: Питер, 2000. – С. 448 – 479.
47. Хьелл Л. Теории личности / Хьелл Л., Зиглер Д. – СПб.: Питер, 2002. – 608 с.
48. Цимбалюк І. М. Психологія / І. М. Цимбалюк. – К. : Професіонал, 2004. – 214 с.
49. Честара Дж. Деловой этикет: Павлик рилейшнз для всех и для каждого / Дж. Честара; пер. с англ. Л.Бесковой. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2001. – С. 117-151.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет, задачі, принципи, галузі психології. Методи дослідження.
2. Історія розвитку психологічної науки.
3. Характеристика форм відображення дійсності.
4. Мозок і психіка. Рефлекторна природа психіки.
5. Свідоме і безсвідоме. Структура свідомості.
6. Структура діяльності. Характеристика основних видів діяльності.
7. Уміння, навичка, звичка. Шляхи їх формування.
8. Сторони спілкування, функції та види спілкування.
9. Мовні, немовні засоби спілкування. Види мови. Механізми взаємосприймання.
10. Група. Колектив. Великі і малі групи.
11. Характеристика методів дослідження групової диференціації. Диференціація в групах і колективах.
12. Рівні сумісності. Теорії становлення груп.
13. Індивід. Особистість. Індивідуальність.
14. Структура особистості.
15. Свідомі і несвідомі мотиви.
16. Активність особистості та її джерела.
17. Самооцінка, рівень домагань.
18. Увага. Форми прояву уваги. Види уваги. Одиниці властивості уваги.
19. Відчуття. Природа відчуттів. Властивості відчуттів. Класифікація відчуттів. Види відчуттів.
20. Предметність, константність, цілісність, структурність, вибірковість, осмисленість сприймання. Види сприймань. Природа сприймань. Сприймання простору, часу і руху.
21. Пам'ять. Механізми пам'яті. Види пам'яті.

22. Психологічні теорії пам'яті. Фізіологічна природа пам'яті.
23. Забування, його причина та профілактика. Індивідуальні особливості пам'яті.
24. Мислення. Властивості мислення. Логічні форми мислення.
25. Види мислення. Мислення як діяльність. Операційний склад мислення. Індивідуальні особливості мислення
26. Уява. Властивості уяви. Фізіологічна природа уяви.
27. Операційний склад уяви. Способи синтезу фантастичних образів.
28. Види уяви. Індивідуальні особливості уяви.
29. Воля. Функції волі. Структура вольового акту. Вольові якості.
30. Почуття. Функції почуттів. Фізіологічна природа почуттів. Психологічні теорії почуттів.
31. Форми переживання почуттів. Види почуттів.
32. Темперамент. Природа. Фізіологічна основа. Характеристика основних типів темпераменту.
33. Характер. Природа характеру. Акцентуація характеру. Структура характеру. Сфери прояву характеру.
34. Здібності. Природа здібностей. Структура здібностей. Талант, геніальність, майстерність.
35. Предмет, завдання і актуальні проблеми психології розвитку та вікової психології. Соціально-історична природа віку.
36. Методологія, методи і стратегії дослідження у віковій психології.